

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm V. Vt litigantes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

neficia sibi subiecta rectè administrentur. Ita notat hic Petr. Ancharan. not. 5. Ioan. Andr. in addit. Gl. ver. cura.

CAPITVLVM IV.

Quia plerique.

PARAPHRASIS.

Perperam agunt Prælati, & castigatione digni sunt, qui subditos suos sub censuræ comminatione, aut iuramento astringunt, ne superioribus Prælati, vel Apostolicis Legatis, aut Inquisitoribus statum Ecclesiarum, vel personarum inquirentibus exponant. Atque eiusmodi sententiæ, promissiones, & iuramenta irrita, & inania esse decernuntur.

SUMMARIUM.

1. Promissio non obligat, si facta sit contra ius publicum, vel contra obedientiam Superiorum.
2. Neque obligat facta de re illicita, etiam si iuramentum accedat.

NOTANDVM I. Promissio non obligat, si facta sit contra ius publicum, vel contra obedientiam Superiori debitam. Nam *primatum* conuentio iuri publico non derogat, reg. 45. ff. & c. si diligenti, 12. de foro compet. Et *in malis promissis fidem non expedit obseruari*, reg. 69. in 6. Cùm impossibile sit, aliquem obligari ad id, quod sine scelere impleri nequit. Cùm itaque subditus legitime interroganti Superiori veritatem edicere teneatur, ideo non potest ille se obligare ad tacendum. Vide quæ dixi lib. 3. tr. 3. p. 2. c. 4. assert. 8. & tract. 6. c. 2. n. 3.

NOTANDVM II. Promissio de re illicita non obligat, tametsi iuramentum accedat. Nam *iuramentum institutum non fuit, vt esset vinculum iniquitatis*, c. quanto, 18. de iureiur. Et reg. 58 in 6. *Non est obligatorium contra bonos mores præstitum iuramentum.*

CAPITVLVM V.

Vt litigantes.

PARAPHRASIS.

Vt litigantes à laboribus, & expensis releuentur, statuit Bonifac. VIII. ne Archiepiscopus causas subditorum Coëpiscopi, quæ per appellationem, vel aliàs iure metropolitano ad ipsum deuoluta est, alibi cognoscere, aut cognoscendam delegare possit, quàm in propria ciuitate, aut diocesi, vel in eadem diocesi, ex qua causa profecta est: præterquam si per consuetudinem aliud obtentum sit.

SUMMARIUM.

1. Archiepiscopus de iure communi non potest causam cognoscere in diocesi Coëpiscopi, nisi ex ea ad ipsum deuoluta sit.
2. Causa appellationis secundum ius canonicum delegari potest etiam à non Principe, seu supremo iudice.

NOTANDVM I. Discrimen est inter Legatum ad plures prouincias destinatum, & Archiepiscopum pluribus diocesis præsentem: Quod ille in quouis prouinciarum loco causas cognoscere possit per se, vel per alium, c. nouit, 7. de offic. Legati. At verò Archiepiscopus, spectato iure ordinario, non potest causam cognoscere in diocesi Coëpiscopi, nisi ex ea ad ipsum deuoluta sit. Ratio discriminis est: Quia Legato in omnes legationis suæ prouincias iurisdictionis exercitium competit: Sed Archiepiscopus iurisdictionem non exercet in diocesis Coëpiscoporum, præter casus iure ipsi permisos. Ita notat hic Ancharanus not. 2. Dixi autem, iure ordinario non posse Archiepiscopum causas cognoscere in qualibet diocesi prouinciæ.

Excipitur enim primò; Nisi consuetudine aliud receptum sit: Secundo; Nisi partes consentiant, vt in alio loco, seu diocesi causa tractetur, arg. c. statutum, 12. §. in nullo, de

Yyyy

rescript.

reſcript. in 6. Dummodò etiam Ordinarius loci contentus ſit, vti conſtat ex c. 1. eod. de offic. Ord. in 6. & notauit Gl. hinc ver. expenſis, Dominic. Gl. 2.

Sed in diœceſi, vnde cauſa profecta eſt, Archiepiſcopus eam iudicare poteſt, per ſe, vel per alium. Imò addendum eſt, quòd cauſæ mediocritas, & itineris longinquitas ſæpe non permittat, vt cauſæ appellationum in Metropolitana Curia audiantur, ideòque in diœceſi litigantium per delegatum expediri debeant, arg. l. cum poſt, 26. C. de appellat.

2 NOTANDVM II. Cauſa appellationis ſecundùm ius canonicum delegari poteſt etiam à non principe, ſeu ſupremo Iudice. Ita hic, & c. ſuper quæſtionum, 27. ver. Nos autem, de offic. delegati, & docent Imola, & Abb. in c. ex literis 4. paulò poſt princ. de in integrum reſtit.

CAPITVLVM VI.

Si Episcopus.

PARAPHRASIS.

Si Episcopus diœceſim non per ſe, ſed per alium viſitet, viſitatori ipſemet prouidere debet neceſſaria, videl. famulos, equos, ſalarium, iuxta c. inter cætera, 15. extra, hoc tit. Viſitati autem ſolùm præbere coguntur neceſſaria ad victum, iuxta c. 1. & ſeqq. de cenſibus, in 6.

SVMMARIVM.

1. *Nomine victualium comprehenditur cibus & potus, non famuli, veſtes, & c. nomine autem alimentorum præter victum etiam alia ad ſuſtentionem neceſſaria comprehenduntur.*
2. *Episcopus non perſonaliter viſitans, à viſitatis per alium nil poteſt exigere.*

1 NOTANDVM Vn. Nomine victualium non comprehenduntur famuli, veſtes, equi, ſalaria: ſed cibus, & potus, iuxta l. Diarijs, 21. ff. de alimentis, vel cibarijs legatis: Quare & diarium appellari ſolet, quod in

vnum diem alicui ad victum miniſtratur. Sed nomen alimentorum præter victum, etiam alia ad ſuſtentionem neceſſaria, vt veſtes, habitationem, & c. comprehendit, l. legatis, 6. ff. eod. & dixi lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 5. n. 7. §. Tertium.

§. Idem.

Episcopus ob id, quòd perſonaliter non viſitat, à viſitatis per alium non poteſt quidquam exigere. Ratio eſt: Quia procurationes ſeu victualia debentur ratione viſitationis, iuxta c. cum venerabilis, 21. & c. procurationes, 23. de cenſibus: Ergo ſi Episcopus perſonaliter non viſitet, nihil exigere poteſt: ſed ille accipiet, per quem Eccleſiæ viſitantur.

Simile quiddam eſt: Subditi in Germania, præſertim coloni originarij, domino ſuo aduentanti, aut prætereunti angarias ſeu vehiculares præſtationes debent, obſequij cauſa. Quòd ſi verò accidat, vt nunquam, aut rariffimè ad aliquem locum accedat, non poteſt loco eiufmodi angariarum aliud quippiam exigere: Multò minùs ius angariarum vicino alicui domino vendi poteſt, partim quia hæ angariæ obſequij cauſa domino perſonaliter præſenti ex antiquiſſima conſuetudine debentur, non alteri: partim quia angariæ inter regalia numerantur, quæ vendi ſeu alienari non poſſunt.

CAPITVLVM VII.

Cùm Episcopus.

PARAPHRASIS.

Episcopus tanquam Ordinarius Iudex, per ſe vel per alium in quouis loco diœceſis ſuæ non exempto, pro tribunali ſedens, cauſas ad forum eccleſiaſticum ſpectantes audire poteſt, atque perſonas eccleſiaſticas, cum earum exceſſus ita merentur, capere, & incarcerare; atque reliqua, quæ ad eius officium ſpectant, liberè exercere.